

Янги Ўзбекистоннинг ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ривожланишида ёшларнинг фаол иштироки

Қодиров Нажмиддин Неъматович
Халқаро Нордик университети
Ёшлар ишлари ва талабаларга
хизмат кўрсатиш департаменти бошлиғи
Тарих фанлари номзоди, доцент
e-mail: n.qodirov@nordicuniversity.org

XXI аср инсониятга шиддатли ва зиддиятли ўзгаришларни олиб келди. Инсоният иқтисодий, ижтимоий, сиёсий, экологик, шу билан бирга, пандемия каби муаммолар ечимини излаш қаторида, янги мафкуравий ва молиявий рубару бўлмоқда. Мамлакатимизда дунёвий ва демократик жамият қуриш ва унинг ўзига хос қийинчиликлари мамлакат ёшларига бўлаётган турли мафкуравий таҳдидларнинг олдини олдиндан кўра билиш, уларга қарши таъсир тамойилларини белгилаш ва амалий саъй-ҳаракатлар тизимини ишлаб чиқишни долзарб вазифалардан бири даражасига кўтаради. Чунки мафкуравий тазйиқ ва таҳдидлар жамиятлар ҳамда давлатлар бутунлиги, улар суверенитети, яхлитлигига қарши қаратилган ҳамда янги асрнинг асосий қарама-қаршилигини ўзида намоён этаётган ижтимоий-сиёсий воқелиқдир. Мамлакатимизда кейинги беш йилда амалга оширилаётган изчил ислохотлар, Янги Ўзбекистоннинг ижтимоий-иқтисодий ривожини учун асосий пойдевор вазифасини ўтамоқда. Мамлакатимизнинг барча жабҳаларида ислохот-ларнинг амалга оширилаётганлиги, шунингдек, асосан, ёшларга яратилаётган кенг имкониятлар, уларнинг илм олиши жамиятда ўз ўрнига эга бўлиши, ҳеч бир ёш эътибордан четда қолмаётганлиги бу, албатта, ислохотларнинг амалий аҳамият касб этишидан далолат беради.

Янги Ўзбекистон – демократия, инсон ҳуқуқ ва эркинликлари борасида умумэътироф этилган норма ва принципларга қатъий амал қилган ҳолда, жаҳон ҳамжамияти билан дўстона ҳамкорлик тамойиллари асосида ривожланадиган, пировард мақсади халқимиз учун эркин, обод ва фаровон ҳаёт яратиш беришдан иборат бўлган давлат¹. Ёшлар доимо Ўзбекистон давлат сиёсатининг диққат марказида бўлиб келган ва шундай бўлиб қолмоқда. Бугунги кунда мамлакатимизда ҳар бир соҳада кенг кўламли ислохотлар амалга оширилмоқда, жамиятдаги долзарб муаммоларни бартараф этиш

¹ Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг “Янги Ўзбекистон” газетаси бош муҳаррири Салим Дониёровнинг саволларига жавоблари. 17 август 2021 йил. [Янги Ўзбекистон демократик ўзгаришлар, кенг имкониятлар ва амалий ишлар мамлакатига айланмоқда \(president.uz\)](http://president.uz).

бўйича ишлар олиб борилмоқда, ёшларнинг баркамол ривожланиши ва таълим олиши учун шароитлар яратилмоқда.

Янги Ўзбекистон, айниқса, ёшлар учун кенг имконият эшигини очди. Тарихий жиҳатдан қисқа муддат ичида ёшларга оид давлат сиёсати ва уни амалга оширувчи институтлар фаолияти янгича мазмунда қайта шакллантирилди. Шу боис таълим-тарбия ва илм-фан соҳаси 2017–2021-йилларда Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясининг устувор йўналишларидан бири этиб белгиланди¹.

Бир сўз билан айтганда, ёшларга оид давлат сиёсати жаҳон ҳамжамияти ривожини, дунёнинг мафкуравий манзарасининг ўзгариши хусусиятларидан келиб чиққан ҳолда домий динамик ўзгариш ва такомиллашувда бўладиган жонли жараён бўлиб, бу борада изчил ўрганишлар ва амалий тадқиқотлар ўтказилиши ҳамда янги восита ва услубларни жорий этиб бориш муҳим зарурат сифатида баҳоланиши ниҳоятда тўғри тадбир сифатида баҳоланади.

Ёшлар ҳақиқий ижтимоий-сиёсий куч, ўзгаришларнинг ҳаракатлантирувчи кучи. Ҳаётга янги тенденциялар ва технологияларни олиб келади. Айниқса, дунёда глобаллашув, ахборот эркинлигини ҳукм сурайтган даврда уларнинг овози ҳар қачонгидан ҳам муҳимроқ. Ёшларга ўз салоҳиятини очиш, келажак авлодлар учун яхши ҳаёт учун дунё қуриш вазифаси юклатилган. Шулар баробарида, уларни ўз-ўзларини ривожлантиришлари ва порлоқ келажакни барпо этишда фаол иштирок этишлари учун шарт-шароит яратилиши муҳим омил ҳисобланади.

Ислоҳотлар даврида ёшларга оид давлат сиёсатида ўзига хос ривожланиш даври 2016 йилнинг 14 сентябрида қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги Қонун²ни қабул қилиниши билан бошланди. Мазкур қонуннинг қабул қилиниши Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсати соҳасида ўзига хос мутлақо янги даврни бошлаб берди. Ўз навбатида, бу мамлакатимизда ёшларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини мустаҳкамлашга, ёшларга оид давлат сиёсатини рўёбга чиқаришда давлат органлари ҳамда бошқа ташкилотлар масъулияти ва ўзаро ҳамкорлигини кучайтиришга, ушбу соҳада соғлом, баркамол авлодни тарбиялашга қаратилган чора-тадбирлар самарадорлигини янада оширишга хизмат қилиб келмоқда.

Мазкур қонун ёшларга оид давлат сиёсатининг асосий

¹ [ПФ-4947-сон 07.02.2017. Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида \(lex.uz\).](#)

² Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 14 сентябрдаги “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги ЎРҚ-406-сонли Қонуни. [ЎРҚ-406-сон 14.09.2016. Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида \(lex.uz\).](#)

қоидаларини ўзида мужассам этган. Қонун бундай сиёсатни шакллантириш ва рўёбга чиқаришга доир ташкилий-ҳуқуқий механизмларнинг ҳуқуқий асосларини янада такомиллаштирди. Замон талабларини ҳисобга олган ҳолда қонунда ёшларга оид давлат сиёсатининг устувор йўналишлари мустаҳкамлаб қўйилган. Булар сирасига ёшларнинг ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва бошқа ҳуқуқ ҳамда манфаатлари киради. Шу асосда ёшларнинг очиқ ва сифатли таълим олиши таъминланади. Ёш авлоднинг жисмоний, интеллектуал ва ахлоқий жиҳатдан камол топишига кўмаклашилади. Уларни ишга жойлаштириш ва бандлиги учун шарт-шароитлар яратилади. Уларни қонунларга, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялашга эътибор қаратилади. Ёшларни маънавий негизларни бузишга олиб келадиган ҳатти-ҳаракатлардан, радикализм, зўравонлик ва шафқатсизлик ғояларидан ҳимоя қилиш, иқтидорли ёшларни ва ёш оилаларни қўллабқувватлаш, уларда соғлом турмуш тарзига интилишни шакллантириш, спортни, тадбиркорликни ривожлантириш доимо диққат марказида бўлади.¹

Қонунда ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширувчи Вазирлар Маҳкамаси ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ва унда иштирок этувчи органлар ҳамда таълимни давлат томонидан бошқариш органлари ва таълим муассасалари, давлат соғлиқни сақлаш тизимини бошқариш органлари ва соғлиқни сақлаш муассасалари, маданият ва спорт ишлари, меҳнат, прокуратура, ички ишлар, адлия, мудофаа ишлари бўйича органлар, нодавлат нотижорат ташкилотлар ва оммавий ахборот воситалари сингари ташкилотлар аниқроғи, унинг субъектлари аниқ белгилаб қўйилган.

Ўз навбатида, қонун ҳужжатларида мустаҳкамлаб қўйилган ёшлар учун қўшимча кафолатлар, яъни бепул умумий ўрта, ўрта махсус ва касб-ҳунар таълими олиш, таълим муассасаларида ўқишга имтиёзли кредитлар тақдим этиш ҳуқуқлари мустаҳкамланган. Таълим муассасаларини битирганидан кейин ёшларнинг бандлигини таъминлаш, етим болалар ва ота-она қарамоғидан маҳрум бўлган болаларни уй-жой билан таъминлаш, ёшларнинг дам олиш ва соғломлаштириш ташкилотлари тизимини ривожлантириш ва бошқа шу кабилар қамраб олинган.

Шунингдек, Қонунда мукофотлар, стипендиялар белгилаш, таълим грантларини тақдим этиш, фан, маданият ва санъат соҳасида ижодий устахоналар ва мактабларни ташкил этишга кўмаклашиш, спорт секциялари фаолиятини ташкил этиш кабилар орқали амалга

¹ Ўзбекистон Республикасининг 2016 йил 14 сентябрдаги “Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида”ги ЎРҚ-406-сонли Қонуни. [ЎРҚ-406-сон 14.09.2016. Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида \(lex.uz\).](#)

ошириш мумкин бўлган истеъдодли ёшларни давлат томонидан кўллаб-қувватлаш масалалари тартибга солинган. Қонунда мамлакатимизда ёшлар тадбиркорлигини кўллаб-қувватлаш бўйича давлат томонидан чора-тадбирларни кўришга алоҳида ўрин ажратилган.

Мазкур қонун нафақат ёшлар, ёш оила, балки ёш мутахассис, ёшлар тадбиркорлиги тушунчаларининг мазмунини ҳуқуқий жиҳатдан мустаҳкамлади. Ёшларга оид давлат сиёсатини рўёбга чиқариш, комплекс ташкилий-ҳуқуқий ва институционал чоратадбирларни қабул қилишга йўналиш ва асос бўладиган Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асосий принциплари ва йўналишларини белгилади. Ёшларга оид давлат сиёсати соҳасидаги давлат бошқарувини ушбу жараёнда иштирок этадиган ҳар бир субъект ваколатларини мустаҳкамлаган ҳолда такомиллаштирди. Ўзбекистонда ёшларни ҳар томонлама рағбатлантирадиган қўшимча давлат кафолатларини кенгайтириш ва ўрнатишга, мамлакат иқтисодий ўсишининг локомотиви бўлган ёшлар ўртасидаги тадбиркорликни ривожлантиришга кўмаклашишга кенг йўл очиб берди.

Қонун нормалари ёшларга оид давлат сиёсатини рўёбга чиқаришда жамоат ташкилотларининг, аввало, ёшлар ташкилотларининг, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари ва оммавий ахборот воситаларининг роли ҳамда ўрнини кучайтиради. Давлат дастурлари ва бошқа дастурларни ишлаб чиқишда, соғлом баркамол авлодни тарбиялашга доир тадбирларни уюштириш ҳамда ўтказишда, ёшларнинг жамият ҳаётидаги роли ва фаоллигини юксалтиришда, ушбу соҳадаги қонун ҳужжатлари талаблари бажарилиши устидан жамоат назоратини амалга оширишда фуқаролик жамияти институтлари муқаррар иштирокининг ҳуқуқий механизмлари мустаҳкамланди.

Қонун давлат томонидан амалга ошириладиган ҳамда ёшларни ижтимоий жиҳатдан шакллантириш ва уларнинг интеллектуал, ижодий ва бошқа йўналишдаги салоҳиятини камол топтириш учун шарт-шароитлар яратилишини назарда тутадиган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий ва ҳуқуқий чора-тадбирларга асос бўлди. Жумладан, Ўзбекистонда 2016-2021 йиллар мобайнида ёшлар сиёсатига доир жами 152 та Қонун ва қонуности ҳужжатлари қабул қилинди¹.

¹ 12та Қонун, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 27та фармони, 37та қарори, Вазирлар Маҳкамасининг 76 та қарори. [Ёшларга оид норматив ҳужжатлар рўйхати.pdf \(gov.uz\)](#). Ўзбекистон Республикасида Ёшларга оид давлат сиёсати юзасидан норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар рўйхати. [Норматив ҳуқуқий ҳужжатлар рўйхати 2023 йил 1 ИЮЛЬ ҳолатига.pdf \(gov.uz\)](#).

Ёшларга оид давлат сиёсати жамиятнинг барча жабҳаларида кенг миқёсда ижросини таъминлашга йўналтирилди. Унинг ижро механизмлари такомиллашди. Мазкур қонунда белгилаб берилган Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсатининг асосий йўналишларини амалиётга тадбиқ этиш мақсадида бир қатор меъёрий-ҳуқуқий, ташкилий лойиҳавий ва молиявий механизмлар ишлаб чиқилмоқда. Айниқса, ёшлар ташкилотларининг мақомини ошириб бориш, уларнинг ёшларимиз ҳаётида аҳамиятини ошириш борасида муҳим қадамлар амалга оширилди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатида Ёшлар, маданият ва спорт масалалари қўмитаси ташкил этилди. Ёшлар, маданият ва спорт масалалари қўмитаси томонидан ёшлар сиёсатига доир қонун ҳужжатлари ва давлат дастурлари ижроси устидан тизимли парламент назоратини амалга ошириш йўлга қўйилди.

Ўтган вақт давомида 8 та назорат тадбирлари ўтказилди. Давлат ҳокимияти ва бошқаруви органларига 220 та сенатор сўровлари юборилди, 20 дан ортиқ халқаро ва маҳаллий форумлар, конференция ва давра суҳбатлари ўтказилди. Сайловчилар билан 3 мингдан ортиқ учрашувлар ташкил этилди, 7 мингга яқин фуқарорлар қабул қилинди ва уларнинг муаммоларини ҳал этишга кўмаклашилди, ОАВда 1700 дан ортиқ чиқишлар қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасида ёшларга оид давлат сиёсатини изчил ва самарали амалга ошириш, ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишга кўмаклашиш амалиёти йўлга қўйилди.

Ёшлар билан бўлиб ўтган 127 та учрашувларда улар томонидан кўтарилган 836 та мурожатлар кўриб чиқилиб, ҳал этилишига кўмаклашилди.

Парламентнинг ёшлар масалалари билан яқиндан танишиши ва уларга муносиб шарт-шароитлар яратиш бўйича амалга оширган ишлари 2020 йилга келиб янада кенг тус олди. Фаол ёшларни жамият ва давлат аҳамиятига молик ижтимоий-иқтисодий жараёнларда яқиндан иштирок этишлари учун кенг имконият яратилди. Хусусан, 2020 йилда Ўзбекистон Республикаси Сенати қошида 100 нафар ва Қонунчилик палатаси қошида 250 нафар фаол ва ташаббускор ёшларни бирлаштирган Ёшлар парламентлари фаолияти йўлга қўйилди¹.

¹ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасининг 2020 йил 25 февралдаги “Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси мажлисининг кун тартиби тўғрисида”ги 119-IV-сонли қарори. [119-IV-сон 25.02.2020. Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси мажлисининг кун тартиби тўғрисида \(lex.uz\)](#). (мурожаат қилинган сана – 05.02.2024).

Республиканинг барча ҳудудларидан Ёшлар парламентларига сайланган 350 нафар ёшлар вакиллари томонидан ёшларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш, уларнинг ижтимоий фаоллиги, сиёсий-ҳуқуқий билим ва кўникмаларини оширишга қаратилган ишлар амалга оширилмоқда. Ўтган вақт давомида Ёшлар парламентлари томонидан Олий Мажлис палаталарига киритилган 40 га яқин қонун лойиҳалари юзасидан таклифлар тайёрланди. Республика миқёсида 25 та назорат-таҳлил тадбирлари амалга оширилди.

Қабул қилинган қонунларнинг мазмун моҳияти ва тарғиботи, мамлакатимизда амалга оширилаётган ёшлар сиёсати ва ислоҳотлар самарасига бағишланган 50 дан ортиқ тадбирлар, ўқув семинарлари ва конференциялар ташкил этилди. Марказий босма нашрларда 30 га яқин, телерадиоканалларда 100 га яқин чиқишлар қилинди

Ёшлар билан ишлаш самарадорлигини ўрганиш ва таҳлил қилиш, соҳа ходимларининг билим, кўникма ва малакасини ошириш мақсадида Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрларни тайёрлаш институти ташкил этилди¹. 2018-2021 йиллар давомида ёшлар масалаларида 50 дан ортиқ тадқиқотлар ўтказилди ва таҳлилий материаллар тайёрланди.

Институт томонидан ташкил этилган 4 ойлик қайта тайёрлаш курсларида 365 нафар ёш ва истиқболли кадрлар тайёрланди. Уларнинг 45 фоизи юқори лавозимларга ўсишига эришилди. Бундан ташқари, 12 минг нафар ёш кадрлар қисқа муддатли малака ошириш курсларида қайта тайёрланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 30 июндаги ёшлар билан бўлиб ўтган учрашувидан сўнг ёшлар сиёсати соҳасига оид 18 та Қонун ва қонуности ҳужжатлари қабул қилинди. Хусусан, Ўзбекистон Республикасининг 2 та қонуни қабул қилинди. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 5 июлдаги “Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини қўллаб-қувватлаш тўғрисида” ПФ-5106-сон Фармони² билан ёшлар масалаларига оид 70 га яқин меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга қўшимча ва ўзгартиришлар киритилди. Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 4 та қарори ва 1 та фармойиши,

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 14 августдаги “Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси қошидаги Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрларни тайёрлаш институти фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3206-сонли қарори. [ПҚ-3206-сон 14.08.2017. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси қошидаги Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрларни тайёрлаш институти фаолиятини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида \(lex.uz\)](#). (мурожаат қилинган сана – 28.01.2024).

² Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятига доир ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар (I қисм). – Т.: “O‘zbekiston” НМИУ, 2017. – Б – 59.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 9 та қарори ва 1 та фармойиши қабул қилиниши ёшлар сиёсати соҳасидаги ислохотларнинг тизимли, босқичма-босқич амалга оширилишига замин яратмоқда. Мазкур фармон соҳадаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш ва янги юксак сифат босқичига кўтаришга хизмат қилди.

Хусусан, соҳадаги вазият ва амалга оширилган тадбирлар таҳлили ёшларнинг кенг қатламларига дахлдор бўлган долзарб масалалар, айниқса, уюлмаган ёшларнинг ҳаётда ўз ўрнини топиши учун муносиб шароит яратиш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, касбга йўналтириш ва бандлигини таъминлаш, ташаббусларини рағбатлантириш борасида вазифаларни ижросини жадаллаштириш зарурати вужудга келганини намоён этди.

Жойларда, авваламбор чекка ҳудудларда истиқомат қилаётган кўп сонли ёшларнинг ўз иқтидор ва истеъдодини рўёбга чиқаришлари, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланишлари учун кенг шароитлар яратиш, уларни турли зарарли иллат ва ёт ғоялар таъсиридан ҳимоя қилиш, ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарликларнинг барвақт олдини олиш каби муҳим вазифаларни ҳал этишда «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати Ўзбекистон ёшларини буюк мақсадлар сари бирлаштирадиган ва сафарбар этадиган оммавий ҳаракатга айлана олмагани маълум бўлди.

Шу сабабли, мазкур соҳадаги фаолиятни тубдан такомиллаштириш мақсадида қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг «Ёшларга оид давлат сиёсати тўғрисида»ги Қонуни бугунги давр талабларига мос равишда ҳар томонлама баркамол, мустақил фикрлайдиган, мамлакатимиз истиқболи учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодир, ташаббускор, халқ манфаати йўлида бор салоҳиятини сафарбар қиладиган, шижоатли ёшларни тарбиялаш, уларнинг интеллектуал ва ижодий салоҳиятини рўёбга чиқариш учун мустаҳкам ҳуқуқий пойдевор яратди.

Ёшларга оид давлат сиёсатини изчил ва самарали амалга ошириш, ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини тубдан ислоҳ этиш мақсадида ҳамда бу борада кенг жамоатчилик, аввало, ёшлар вакилларининг таклиф ва мулоҳазаларини эътиборга олган ҳолда Ўзбекистон ёшлар иттифоқи ташкил этилди¹.

Фармонга мувофиқ, ёшларга оид давлат сиёсатини изчил ва

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 5 июлдаги «Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги ПФ-5106-сонли Фармони. [ПФ-5106-сон 05.07.2017. Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини қўллаб-қувватлаш тўғрисида \(lex.uz\).](#)

самарали амалга ошириш, ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш тизимини тубдан ислоҳ этиш мақсадида Ўзбекистон “Камолот” ёшлар ижтимоий ҳаракати негизида Ўзбекистон ёшлар иттифоқи ташкил этилди. Ўзбекистон ёшлар иттифоқи ташкил топган кун – 30 июнь санаси мамлакатимизда “Ёшлар куни” сифатида нишонланмоқда.

Ўзбекистон ёшлар иттифоқига 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси¹ доирасидаги ислохотларда ёшлар фаоллигини ошириш билан боғлиқ бир қатор янги ва муҳим вазифалар қўйилди.

Ёшлар сиёсатини самарали фаолият механизмини вужудга келтириш, мавжуд тизимни такомиллаштириш мақсадида бир қатор ташкилий-ҳуқуқий чора-тадбирлар амалга оширилди. Хусусан, чет элда ўқиётган ва меҳнат қилаётган ёшларимиз билан доимий алоқалар ўрнатиш, уларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилиш ҳамда қўллаб-қувватлаш мақсадида Ўзбекистон ёшлари умумжаҳон Ассоциацияси ташкил этилди².

Хитой Халқ Республикаси, Москва шаҳри, Германия Федератив Республикасидаги Ўзбекистон элчихоналарида Ассоциациянинг ваколатхоналари очилди. АҚШда Ўзбек ёшлари ассоциацияси рўйхатдан ўтказилди. Туркия, Япония, Миср, Жанубий Кореяда Ўзбекистон ёшлари умумжаҳон ассоциациясининг вакиллари ва координаторлари фаолияти йўлга қўйилди.

Ассоциация томонидан Россия Федерациясида 80 минг, Жанубий Кореяда 20 минг, Қозоғистон Республикасида 6 минг, Европа мамлакатларида 2 минг, Туркияда 2,5 минг, Хитой Халқ Республикасида 2 минг, умумий ҳисобда 110 минг нафардан ортиқ хориждаги ёшларимизга кўмак кўрсатилиб келинмоқда³.

Хорижда таълим олиб келган 120 нафар ёшларнинг мамлакатимизда иш билан таъминланишига кўмаклашилди. 2020 йил апрель-июнь ойларида Беларусь Республикасида 330 нафар, Латвия Республикасида 18 нафар, Россия Федерациясида 464 нафар, Туркияда 300 нафар ижтимоий ҳимояга муҳтож ўзбекистонлик

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги Фармони //Халқ сўзи, 2017, 8 феврал.

² Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2019 йил 5 августдаги “Ўзбекистон ёшлари умумжаҳон ассоциацияси фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 649-сон қарори. [649-сон 05.08.2019. Ўзбекистон ёшлари умумжаҳон ассоциацияси фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида \(lex.uz\)](#). (мурожаат қилинган сана – 28.01.2024).

³ Ўзбекистон ёшлари умумжаҳон ассоциацияси. [Siz bilishingiz kerak \(wayu.uz\)](#). (мурожаат қилинган сана – 28.01.2024).

ёшларга озиқ-овқат ва шахсий гигиеник маҳсулотлар етказиб берилди. Мазкур тадбирларни амалга оширилишида фаол ва ташаббускорлар ёшлар асосий ҳаракатлантирувчи куч бўлди.

2022 йил давомида 83 нафар халқаро ташкилотлар, жамоат ташкилотлари ва давлат органлари вакиллари билан ҳамкорлик ўрнатиш бўйича музокара ва учрашувлар ўтказилди. 7 та мамлакат (Туркменистон, Туркия, Озарбайжон, Ҳиндистон, Жанубий Корея, Сингапур ва Малайзия) билан ёшлар сиёсати соҳасида яқиндан ҳамкорлик алоқалари ўрнатилди. Ёшлар сиёсати соҳасида халқаро ҳамкорлик ўрнатиш ва лойиҳаларни амалга ошириш бўйича 5 та хужжат (меморандум ва келишувлар) имзоланди (Туркменистон, ЮНИСЕФ, ЮНФПА, Туркий давлатлар ташкилоти (Бухоро), Ислом ҳамкорлик ташкилоти Ёшлар форуми Евроосиё минтақавий маркази). Давлат раҳбарининг ташаббуслари билан “Марказий Осиё ёшлар форуми, ШХТга аъзо мамлакатлари Ёшлар Кенгашининг 15-йиғилиши, ШХТ мамлакатлари ёшлари ўртасида энг яхши стартап лойиҳаси” танлови, Туркий давлатлар ташкилотининг IV Ёш лидерлар форуми ўтказилиб, Бухоро шаҳри биринчи туркий дунё ёшлар ташаббуслари пойтахти, 2022 йил туркий дунёда “Ёшлар ташаббусларини қўллаб-қувватлаш йили” деб эълон қилинди¹.

Пандемия даврида хорижий мамлакатда қолиб кетган 300 га яқин Ўзбекистон Республикаси фуқароларига мамлакатимизга чартер рейслар орқали қайтишларига ёрдам кўрсатилди.

Амалга оширилган ушбу тадбирлар, республика ёшларини ватандошларга кўмак бериш мақсадида инсонийлик ғоялари остида умумий мақсадга эришиш йўлида бирлашуви билан бир қаторда умуминсоний қадрияларнинг амалдаги ифодасига гувоҳ бўлиш имкониятига эга бўлишди. Иккинчи томондан, ёш авлодга инсонлар бирлашган ҳолда йирик ташкилий ишларни амалга ошириш мумкинлигини амалда ўз тажрибаларида синаб кўришди.

Иқтидорли ёшларнинг ташаббусларини қўллаб-қувватлаш борасида амалга оширилаётган ишларни янада жонлантириш, мамлакат илм-фанининг халқаро миқёсдаги рақобатбардошлилигини таъминлаш, мавжуд илмий мактаблар салоҳиятини янада мустаҳкамлаш ҳамда уларнинг инновацион салоҳиятини ривожлантириш мақсадида Инновацион ривожланиш вазирлиги қошида Ёшлар академияси ташкил этилди².

¹ [Бухорода Туркий давлатлар ташкилотининг IV Ёш лидерлар форуми бошланди \(uza.uz\)](https://uza.uz).
[Бухорода Туркий давлатлар ташкилотининг IV Ёш лидерлар форуми бўлиб ўтмоқда - Халқ сўзи \(xs.uz\)](https://xs.uz).

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2019 йил 30 августдаги “Ёшларни илм-фан соҳасига жалб этиш ва уларнинг ташаббусларини қўллаб-қувватлаш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПҚ-4433-сонли Қарори. [Ёшларни илм-фан соҳасига жалб этиш ва уларнинг ташаббусларини қўллаб-қувватлаш тизимини](#)

Ёшлар академиясининг “Ғоялар генератори” платформаси орқали 640 нафар, “Стартаплар” платформаси орқали 485 нафар, “Бизнес вакиллари” платформаси орқали 250 нафар, “Бўлажак академиклар” платформаси орқали 425 нафар ёшларга ўз ташаббусларини амалга оширишда кўмаклашилди¹.

Умумий жамғармаси 2 млрд сўм бўлган “2020 йилга энг яхши 20 та стартап лойиҳалар” танлови натижаларига кўра энг истиқболли 20 та лойиҳа молиялаштирилди. “Technoways” технологик ривожланиш марафонида энг истиқболли деб топилган 30 та лойиҳа 570 млн сўмга молиялаштирилди².

Ҳар йили илм-фаннинг устувор йўналишлари бўйича “Scopus” халқаро илмий нашрлар маълумотлар базасида энг юқори Хирш индексига эга 40 ёшгача бўлган олимларга Ёшлар академияси томонидан 100 млн. сўм миқдорида мукофот пуллари бериш амалиёти жорий этилди³.

Ёшларнинг жамият ҳаётида фаол иштирок этиши, уларнинг ташаббускорлик ҳаракатларини кўллаб-қувватлаш, ёшлар орасида этишиб келаётган дахлдорлик ҳиссини амалда татбиқ этиш мақсадида ва бу ташаббускорлик ҳаракатларини меъёрий асосларини шакллантириш учун қатор ташкилий ҳуқуқий асослари яратилди. Хусусан, волонтерлик фаолиятини ташкил этиш ва амалга ошириш соҳасидаги муносабатларни тартибга солиш мақсадида Ўзбекистон Республикасининг “Волонтерлик фаолияти тўғрисида” 2019 йил 2 декабрдаги Қонуни⁴ қабул қилинди.

2019 йил Ўзбекистон волонтерлари ассоциацияси ташкил этилди ҳамда ҳудудларда 14 та волонтерлик мактаблари ва 70 дан ортиқ волонтерлик гуруҳлари фаолияти йўлга қўйилди.

2020 йил ҳудудларда ташкил этилган Ҳомийлик ҳайрияларини мувофиқлаштириш марказлари фаолиятига ҳар куни ўртача 5 минг нафардан ортиқ волонтер ёшлар (шундан, 900 нафари қизлар) жалб этилди.

Хусусан, 870 нафар волонтерлар “Call-марказ”ларда аҳоли мурожаатларини қабул қилиш билан шуғулланди⁵, 4500 нафар волонтерлар хонадонларга маҳсулотлар етказиб беришга кўмаклашди. 7500 нафардан ортиқ ёшлар хайрия маҳсулотларини қабул қилиб олиш ва мурожаат сонидан келиб чиқиб қадоқлашга,

[такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида \(uz.uz\)](https://uz.uz) (мурожаат қилинган сана – 28.01.2024).

¹ Ёшлар академияси — замонавий билимларга эга илгор ўғил-қизлар маскани (yuz.uz).

² “TechnoWays” технологик ривожланиш марафонининг 10 та лойиҳаси молиялаштирилди (yuz.uz).

³ Тўрт нафар ўзбек олимига 100 млн сўмдан мукофот пули берилди (kun.uz).

⁴ ЎРҚ-585-сон 02.12.2019. Волонтерлик фаолияти тўғрисида (lex.uz).

⁵ Волонтерлик ҳаракати жамиятда фаол фуқаролар авлодини шакллантиришда муҳим аҳамият касб этади (uz.uz).

2200 нафардан ортиқ ёшлар 500 га яқин бириктирилган автомашиналарда маҳсулотлар тўпламини марказларга мурожаат қилган хонадонларга етказиб беришга кўмаклашди¹.

2020 йилда 500 нафарга яқин фаол волонтерлар “Меҳр-саҳоват” кўкрак нишони билан тақдирланди.

Ҳар қандай ҳаракат ва ташаббусларни ривожлантириш учун унинг қонуний асослари яратилиши керак. Волонтерлик фаолиятини қўллаб-қувватлаш, жамиятнинг барча соҳаларини унинг ижтимоий ва иқтисодий жиҳатдан ижобий тенденцияларини ривожлантириш учун шарт-шароитларни янада кенгайтириш мақсадида 2023 йил 18 августда “Волонтерлик фаолияти тўғрисида”ги қонунга ўзгартириш ва қўшимчалар киритилиб, соҳадаги ваколатли давлат органи этиб — Ёшлар ишлари агентлиги белгиланди².

Мазкур қонунга кўра Агентлик зиммасига қуйидаги вазифалар юклатилди:

соҳада давлат сиёсатини амалга оширишда иштирок этиш;
норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар лойиҳаларини ишлаб чиқади ва амалга ошириш;

қонунчиликни такомиллаштириш бўйича таклифлар киритиш.

Ушбу ваколатлар волонтерликни ривожлантириш, имкониятларни кенгайтириш, волонтерларни рағбатлантириш, турли масалалар бўйича лойиҳалар ишлаб чиқиб, амалга оширишга хизмат қилади.

Ёшлар марказларида ташкил этилган «Волонтерлар мактаби»да 10,2 минг нафар ёш волонтер ўқитилди. Ушбу волонтерлар томонидан 50 мингдан ортиқ ижтимоий ҳимояга муҳтож, ногиронлиги бўлган ва кам таъминланган ҳамда ёлғиз қариялари мавжуд оилаларга ижтимоий лойиҳалар орқали кўмаклашилди.

2020 йилда Ўзбекистон волонтерлар ассоциацияси ташкил қилинган. 2022 йил ҳолатига 61 минг нафар ёшни қамраб олган 99 та доимий фаолият юритадиган волонтерлик гуруҳлари фаолият кўрсатган³.

Ёшлар билан боғлиқ соҳа ва йўналишларда ягона давлат сиёсатини юритиш, стратегик йўналишлар ва давлат дастурларини амалга ошириш бўйича давлат бошқаруви органи — Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги фаолияти йўлга қўйилди⁴.

¹ [Ўзбекистонда 60 мингдан зиёд волонтер борлиги ҳақида билармидингиз? \(xabar.uz\)](http://xabar.uz)

² [ЎРҚ-863-сон 18.08.2023. «Волонтерлик фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида \(lex.uz\)](http://lex.uz). (мурожаат қилинган сана – 28.01.2024).

³ [Волонтер ким? Бу фаолият давлат томонидан қандай қўллаб-қувватланади? \(yuz.uz\)](http://yuz.uz) (мурожаат қилинган сана – 28.01.2024).

⁴ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 июндаги “Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги фаолиятини ташкил этиш тўғрисида”ги ПҚ-4768-сонли қарори. [ПҚ-4768-сон 30.06.2020. Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги фаолиятини ташкил](http://lex.uz)

Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини ишлаб чиқувчи ва амалга оширувчи давлат ташкилоти ҳисобланган Ёшлар ишлари агентлиги томонидан ёшларнинг интеллектуал, ижодий ва бошқа йўналишдаги салоҳиятини камол топтириш учун шарт-шароитлар яратишга қаратилган ижтимоий-иқтисодий, ташкилий ва ҳуқуқий чора-тадбирлар тизимли равишда амалга оширилиб келинмоқда.

Жумладан, “Ёшлар дафтари”га киритилган 591 минг 13 нафар ёшлардан 560 минг 385 нафарига (94 фоиз) амалий ёрдам кўрсатилиб, дафтардан чиқарилди¹.

2021 йилда “Ёшлар дафтари”даги 430 минг нафар ёшларга 300 млрд. сўм миқдорда ёрдам кўрсатилди, жами 508 минг нафар ёшларнинг бандлиги таъминланди.

Ёшлар тадбиркорлигини ривожлантириш, ишсиз ёшларни касб-хунарга ўқитиш ва бандлигини таъминлаш борасида ҳам тизимли ишларни олиб бориш мақсадида ўзига хос механизм вужудга келди. Ёшлар тадбиркорлигини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, ёшларни бизнес билан шуғулланишга фаол жалб қилиш учун шарт-шароитлар ва иш ўринлари яратиш, ёшлар бандлигини таъминлаш мақсадида барча туман (шаҳар)ларда “Yoshlar — kelajagimiz” Давлат дастури амалга оширилди².

2021 йилда Дастур доирасида 2018-2020 йиллар давомида 8705 та бизнес лойиҳага жами 1 трлн. 858 млрд. сўм миқдорда имтиёзли кредит маблағлари ажратилди ва 42421 та янги иш ўринлари яратилишига эришилди. Дастур доирасида биргина Фарғона вилоятида 647 та бизнес лойиҳага 210 млрд. сўм миқдорда имтиёзли кредит маблағлари ажратиш орқали 2646 та янги иш ўринлари яратилди.

Ундан ташқари, 2022 йилда ёшларга замонавий касбларни эгаллаш учун янгича шарт-шароитлар яратила бошланди. Хусусан, “Келажак касблари” лойиҳаси доирасида 3641 нафар ёшларга замонавий касбларни эгаллаши, ахборот технологияларини ўрганиши ва уларни хорижий тилларга ўқитиш учун 5,2 млрд сўм миқдорда субсидия ажратилди³.

2023 йилда ҳар бир маҳаллада ёшларнинг баланси шакллантирилди, бу орқали 9 миллион нафар ёшлар 3 тоифага ажратилиб (396 минг - “оғир”, 4,8 млн - “ўрта”, 4,2 млн - “яхши”),

[этиш тўғрисида \(lex.uz\).](#)

¹ “Ёшлар дафтари” — кенг имкониятлар эшиги ([yuz.uz](#)). (мурожаат қилинган сана – 28.01.2024).

² Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 27 июндаги “Yoshlar — kelajagimiz» Давлат дастури тўғрисида”ги ПФ-5466-сонли Фармони. [ПФ-5466-сон 27.06.2018. «Yoshlar-kelajagimiz» Давлат дастури тўғрисида \(lex.uz\).](#)

³ Ёшларга хорижий тилларни ўрганиши учун 7,2 млн сўмгача субсидия берилади. [Ёшларга хорижий тилларни ўрганиши учун 7,2 млн сўмгача субсидия берилади \(kun.uz\).](#)

улар билан индивидуал ишлаш тизими жорий этилди¹;

Давлат раҳбарининг 11 апрел кунги видеоселектор йиғилишларидан келиб чиқиб давлатнинг алоҳида қўмагига муҳтож “оғир” тоифадаги 396 минг нафар ёшлар 6755 нафар раҳбарлар (вазирлик, идора, ташкилот раҳбарлари, вилоят туман сектор раҳбарлари бошқарма ва бўлим бошлиқлари, ҳарбий қисм командирлари)га бириктирилди. Амалга оширилган чора-тадбирлар натижасида уларнинг 146 минги тоифадан чиқарилди, 249 минг нафар ёшлардан 176 мингта муаммолар аниқланиб, уларнинг 166 мингтаси (93 фоизи) ҳал этилди. “Оғир” тоифадаги жами ёшлардан 65225 нафарида ижтимоий-иқтисодий муаммолар аниқланмаган. Муддат талаб этадиган масалалар сони 12621 тани ташкил этмоқда.

Ўтган давр мобайнида “Оғир” тоифадаги ёшларнинг, 9876 нафар ёшлар ишга жойлаштирилди, 13524 нафарига экин майдонлари ажратилди, 4881 нафарига имтиёзли кредитлар ажратилди, 5191 нафари касб-хунарга ўқитилмоқда, 9072 нафарига асбоб-ускуна ва меҳнат қуроллари ажратилди, 2467 нафар ёшларга тўлов-контракт маблағлари тўлаб берилди, 2195 нафари илм-фан соҳалари бўйича турли тўғаракларда ўқитилмоқда, 23881 нафарига бир марталик моддий ёрдам берилди, 26084 нафарининг даволанишига кўмаклашилди, 2388 нафарига ногиронлар реабилитация техник анжомлари тақдим этилди, 850 нафарига уй таъмирида кўмаклашилган бўлса, 65730 нафар ёшларга бошқа турдаги зарурий ёрдамлар кўрсатилди².

Шуни айтиш керакки, аёллар нафақат оила равнақи ҳамда фарзандлар тарбияси билан машғул она ва уй бекаси бўлиши, балки жамият ҳаётида ҳам ўз ўрнига эга бўлишлари, турли соҳаларда юксак муваффақиятларга эришишлари мумкин.

Ёшлар ижтимоий фаолигини ошириш билан бир қаторда улар орасидан фаол бўлганларни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш тизими ҳам шакллантириб борилди. Буюк аجدодларимизга муносиб бўлган, мардлик ва жасорат, қатъиятлилик, ҳалоллик, ватанпарварлик каби фазилатларга эга авлодни тарбиялаш ҳамда жамиятимиз ҳаётининг турли соҳаларида юқори натижаларга эришиб келаётган билимли, ташаббускор, ишбилармон, шижоатли ва фидойи ёшларни рағбатлантириш мақсадида “Мард ўғлон” давлат мукофоти³ ва “Келажак бунёдкори” медали⁴ таъсис этилди.

¹ Ёшлар билан ишлаш тизими бўйича ахборот берилди (president.uz).

² “Ёшлар дафтари”га киритилган ёшлар қандай кўмак олади? (yuz.uz). 28 сентябр 2023 йил. (мурожаат қилинган сана – 9 февраль 2024 йил).

³ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 21 ноябрдаги “«Мард ўғлон» давлат мукофотини таъсис этиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПҚ-3402-сонли қарори. [ПҚ-3402-сон 21.11.2017. «Мард ўғлон» давлат мукофотини таъсис этиш чора-тадбирлари тўғрисида \(lex.uz\)](http://lex.uz).

⁴ Ўзбекистон Республикасининг 2017 йил 28 декабрдаги ““Келажак бунёдкори” медалини таъсис

Кам таъминланган, ногирон ва оғир ҳаётӣ вазиятдаги 18838 нафар ёшларга 22,8 млрд сўм миқдорда зарурий молиявий кўмак кўрсатилди ва қарийиб 19 минг нафар ёшларнинг ижтимоий аҳволи яхшиланишига эришилди¹.

Ёшлар сиёсати аниқ устувор вазифа бўлса-да, ёшлар муаммоларини ҳал қилиш бўйича сиёсат ва чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ҳали ҳам изчил ва ишончли маълумотлар асосида доимий такомиллаштириб бориш зарурати вужудга келмоқда. Бунга бир қанча омиллар таъсир ўтказмоқда. Хусусан, дунёда кечаётган турли ғоявий ўзгаришлар, ахборот таҳдидларининг мавжудлиги шулар жумласидан. Шу сабабдан ёшлар ижтимоий фаоллигини ошириш, уларда Ватанга садоқат ва мустаҳкам фуқаролик позициясини шакллантириш, бу борада стратегик чора-тадбирларни ишлаб чиқиш мақсадида тадқиқотлар олиб борилмоқда.

Ёшлар сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш ва уни ишлаб чиқиш, амалга ошириш самарадорлигини ошириш учун далиллар базасини яратиш мақсадида Ўзбекистон ёшлар Иттифоқи, Юксалиш Миллий ҳаракати ва ЮНИСЕФ ёшлар ўртасида умуммиллий тадқиқотларни олиб бордилар². Тадқиқотнинг мақсади Ўзбекистонда ёшлар ҳаётининг муҳим соҳаларида дуч келадиган муаммолар ва истиқболлар, ўз нуқтаи назари ва ўз овозлари ҳақида умумий маълумот беришдан иборат. Тадқиқот натижалари, айниқса, янги ташкил этилган ёшлар агентлиги фаолияти учун фойдали бўлди. Унинг мақсади ёшларни ривожлантириш бўйича маълумотларни мунтазам равишда тўплаш ва ёшларни ривожлантириш миллий индексини ишлаб чиқишдир.

Мамлакатимизда охириги йилларда ёш авлодни баркамол қилиб тарбиялаш, уларнинг ҳаётга мустақил қадам қўйишлари учун барча зарур шароитларни яратиш, ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш каби муҳим масалалар давлат сиёсатининг энг устувор йўналишларидан бирига айланиб бормоқда.

Мамлакатимизда 2021 йилдан бошлаб, ёшлар билан ишлашнинг янгича “маҳаллабай” ишлаш тизими жорий қилинди. Ўтган қисқа давр ичида мазкур тизим орқали ёшларнинг кўплаб муаммолари ҳал қилинди, ушбу муаммоларни бевосита маҳалланинг ўзида ҳал қилиш учун 9400 та маҳалла фуқаролар йиғинларида “Ёшлар

этиш тўғрисида”ги 451-сонли Қонуни. [Ўзбекистон Республикасининг 28.12.2017 й. ЎРҚ-451-сон "Келажак бунёдкори" медалини таъсис этиш тўғрисида"ги Қонуни \(Қонунчилик палатаси томонидан 15.11.2017 й. қабул қилинган, Сенат томонидан 20.12.2017 й. маъқулланган\) | BUXGALTER.UZ.](#)

¹ “Ёшлар дафтари”га киритилган ёшлар қандай кўмак олади? ([yuz.uz](#)). 28 сентябр 2023 йил. (муурожаат қилинган сана – 9 февраль 2024 йил).

² Молодежь Узбекистана: вызовы и перспективы. Отчёт Представительство Детского Фонда ООН (ЮНИСЕФ) в Узбекистане 2020 г. – Ташкент, 2020. – 152 стр.

етақчиси” лавозими жорий қилинди.

2023 йилдан бошлаб, ёшлар билан ишлаш тизимида амалга оширилаётган ишлар янада кенгайтирилиб, индивидуал ишлаш йўлга қўйилди.

2023 йилда Ўзбекистонда 9 млн.дан ортиқ 14-30 ёшдаги фуқаролар мавжуд бўлиб, уларнинг 4,4 млн.ни яхши ўқиётган, тадбиркорлигини йўлга қўйган, расмий секторда ишлайдиган, қобилияти бор, ижтимоий фаол бўлган ёшлар ташкил қилди. 4,6 млн. ёшлар эса, турмуш тақозоси билан расмий сектордан иш топа олмаган, лекин иқтисодий фаол ёшлардан иборат эди. Шунингдек, 396 минг нафар ёшлар “аҳволи оғир”, давлатнинг ғамхўрлиги ва эътиборини кутаётган ҳамда кўмакка муҳтожлиги аниқланган.

2023 йил 11 апрель куни ёшлар билан ишлаш борасида бир қатор янги ташаббусларни илгари сурилди¹. Ёшлар билан ишлаш тизимини ташкил этишда индивидуал ёндашув, аниқ белгиланган чора-тадбирлар ва режаларнинг мавжудлиги уларнинг жамиятда ўз ўрнини топиши ҳамда ижтимоийлашувида муҳим ўрин тутади.

Зеро, ушбу механизмларнинг амалда жорий этилганлиги ўсиб келаётган ёш авлоднинг индивидуал, психологик ва бошқа ижтимоий-иқтисодий муаммоларини манзилли ҳал этиш имкони билан бир қаторда, энг асосийси мамлакат барқарорлигини таъминлашнинг муҳим шарт ва қафолати ҳисобланади. Шундан келиб чиққан ҳолда, энди ёшлар билан ишлаш бўйича мутлақо янги тизим жорий этилиши белгиланди.

Охирги йилларда мамлакатимизда ёшларни ҳар томонлама қўллабқувватлаш, уларнинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этиш тизими ҳисобланган “Ёшлар дафтари” кўмакка муҳтож ёшларнинг маиший ҳаётини яхшилаш орқали ижтимоий кайфиятини барқарорлаштириш ва келажакка ишончини ортишида муҳим ўрин тутди. Мазкур ислоҳот ва чораларнинг узвий давоми сифатида “Ёшлар дафтари” тизимини янада такомиллаштириш долзарб аҳамият касб этди.

Жумладан, эндиликда жамғарма ёшларни кўпроқ касбга, тадбиркорликка ўргатиб, бандлигини таъминлашга хизмат қилган ҳолда эндиликда, соҳада янги механизмлар жорий этиши белгиланжи. Бу борада қўйидаги устувор вазифалар белгиланди:

ёшларга касбга ўқиш, меҳнат қуроли, уруғ-кўчатга субсидия каби турдош хизматлардан бир вақтнинг ўзида фойдаланиш имконияти яратилади.

Уруғ ва кўчат учун 2,5 миллион сўм ўша ҳудуддаги уруғ-кўчат хўжаликларидан сотиб олиш учун тўғридан-тўғри берилади.

¹ Ёшлар учун янги имкониятлар белгиланди. [Ёшлар учун янги имкониятлар белгиланди \(president.uz\)](http://president.uz).

“Ёшлар дафтари” билан ишлашда ёшларни анимация, дизайн, логистика оператори, гид каби замонавий касбларга ўқитишга ҳам алоҳида эътибор қаратилади.

Бу тизим билан мактабларнинг 10-11-синф ўқувчилари ҳам камраб олинади.

Бундан буён “Ёшлар дафтари” жамғармалари маблағининг камида 40 фоизи айнан касб-хунарга ўқитишга йўналтирилади.

Жорий йилда замонавий касбларга ўқитиш учун, 100 миллиард сўм ажратилади ва камида 25 минг нафар ёшлар ўқитилади.

Бугунги кунда мамлакатда ёшлар бандлигини таъминлашга қаратилган бир қатор чора-тадбирлар амалга оширилмоқда. Шунга қарамадан, мутасаддиларнинг мазкур масалага етарлича эътибор қаратмаётганлиги, сақланиб қолаётган ташкилий муаммолар сабабли жойларда ўрта махсус ва олий таълим муассасалари битирувчиларини ишга жойлаштиришда қатор муаммолар сақланиб қолаётганлиги сабабли, 2022 йилда 11 та давлат олийгоҳининг 11 мингдан зиёд битирувчиларидан 6,5 минг нафари ишга жойлашмаган. 3 минг нафар грантда ўқиган талаба (жами грантларнинг 15 фоизи) ишга кирмаган. 143 минг нафар коллеж ва техникумларни битирган ёшларнинг 30 минг нафари иш топа олмаган. Бу вақтда 103 мингдан ортиқ ташкилотларда 254 минг бўш иш ўрни бўлиб, уларнинг 86 мингтаси давлат ташкилотларига, 168 мингтаси хусусий секторга тўғри келган¹.

Дунёда ҳукм сураётган ижтимоий-сиёсий вазият ва ғоявий муҳит ёшлар билан ишлаш ҳаёт-мамот масаласи эканлигини намоён этмоқда. Шунинг учун мамлакатимизда ёшларни баркамол этиб тарбиялашга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Фарзандларимизни бугунги таҳликали даврда турли ёт ғоялар таъсиридан ҳимоялаш, ёшларнинг фикрларини бировлар эгалламасдан туриб, уларга жамиятимиз ғамхўрлиги ва уларга ўз-ўзларини ривожлантиришлари учун жамоатчилик, фуқаролик жамияти институтлари томонидан тўғри йўл кўрсатилса мақсадга мувофиқдир.

Миллий тарихимиз тажрибасида ёшлар тарбиясига энг муҳим вазифа сифатида қаралиши мисоллари кўп учрайди. Хусусан, ўтган аср бошларида маърифатпарвар жадидлар томонидан “Ҳар-бир миллатнинг саодати, давлатларнинг тинч ва роҳати ёшларнинг яхши тарбиясига боғлиқдир”² шиори амалда ҳам умумжамиyat миқёсида устувор йўналиш сифатида қаралган эди. Дарҳақиқат, ёшлар билан ишлашда улар учун қизиқарли тарғибот шаклларида кенгроқ

¹ Ёшлар учун янги имкониятлар белгиланди. [Ёшлар учун янги имкониятлар белгиланди \(president.uz\)](http://president.uz).

² Авлоний А. Танланган асарлар. 2-жилдлик. Пандлар, ибратлар, ҳикоятлар, набийлар ҳаёти, драмалар, мақолалар, саёҳат хотиралари. 2-нашри. – Тошкент: Маънавият, 2006. – 36-37 бетлар.

фойдаланиш, давр талабларидан келиб чиққан ҳолда асосий фаолиятни Интернет платформаси ёки ижтимоий тармоқлар орқали лойиҳалар ташкил этишга йўналтириш самарали эканлиги маълум бўлмоқда.

Ҳозирги кунда “Телеграм” тармоғидан 31 миллион аҳолимиз фойдаланмоқда. Бу эса, ўз навбатида ёшлар тарбиясига бевосита таъсир ўтказмоқда¹. Шу сабабдан, бугунги кунда мамлакатимизда миллий контентни яратиш ва унинг тарбиявий аҳамияти ошиб бормоқда.

Умуман олганда, бугунги глобаллашув шароитида турли геосиёсий зиддиятлар, қуроли тўқнашувлар, давлатлараро низолар кўпайиши баробарида, ахборот хуружлари ҳам кенг тус оляпти. У, ўз навбатида, борган сари замонамизнинг том маънодаги қудратли қуролига айланмоқда. Таъбир жоиз бўлса, уни ҳатто ядро қуролидан ҳам хатарли, деб ҳисоблаш мумкин. Чунки инсон онги ва қалбини забт этиш, унга ўз ҳукмини ўтказиш, маънавиятидан, миллий урф-одат ва қадриятларидан жудо этишга йўналтириладиган ахборот хуружлари кўринмаслик хусусиятига эгадир. Шундай экан, унга қарши миллий ахборот иммунитетини шакллантириш, ахборот майдонида рақобатбардош миллий контент яратиш масаласи долзарб² бўлиб бормоқда.

Мамлакатимизда сўнгги йилларда ёш авлодни баркамол қилиб тарбиялаш, уларнинг ҳаётга мустақил қадам қўйишлари учун барча зарур шароитларни яратиш, ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш каби муҳим масалалар давлат сиёсатининг энг устувор йўналиши сифатида гавдаланди.

Бу ҳолат айниқса, бугунги кунда мамлакатимизда меҳнат бозорига ҳар йили 600 минг ёшлар кириб келаётганлиги, келгуси 10 йилда бу рақам бир миллионга етишлиги³ сабабли янада аҳамият касб этмоқда.

Лекин бу борада ҳозирда ҳам салмоқли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, 2022 йилнинг ўзида ёшлар тадбиркорлиги учун 4 триллион сўм кредит берилиб, 150 мингта лойиҳа ишга туширилган, 325 мингта иш ўрни яратилган. 43 минг гектар экин

¹ Куранбоев Қ. Ёшларга оид давлат сиёсати: ёшлар билан индивидуал ишлаш тизимини ташкил этиш // “Yangi O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirish strategiyasi: mavjud vaziyat va rivojlantirish istiqbollari” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya. Maqolalar to‘plami. – Toshkent – 2023. – 11-14 betlar.

² Президент: Маънавият бошқа соҳалардан олдинда юриши, янги кучга, янги ҳаракатга айланиши керак (president.uz). Ўзбекистон Президенти Хавфсизлик кенгашининг кенгайтирилган йиғилишини ўтказди (president.uz).

³ Саъдуллаев А. Ёшлар билан ишлашнинг янги механизмлари / “Yangi O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirish strategiyasi: mavjud vaziyat va rivojlantirish istiqbollari” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya. Maqolalar to‘plami. – Toshkent – 2023. – 15-20 betlar.

майдони ажратилиб, 435 минг ёшлар бандлиги таъминланган. 32 мингдан зиёд ёшларга субсидия орқали асбоб-ускуна, меҳнат куруллари ва компьютер олиб берилган.

Ислоҳотлар даврида ёшларни ижтимоий қўллаб-қувватлаш бўйича ҳам кўп ишлар қилинган. Жумладан, 2022 йили 130 минг талабага 1 триллион 700 миллиард сўм таълим кредити берилди, хотин-қизларнинг магистратурада ўқиши бепул бўлди. 53 минг нафар эҳтиёжманд талабага контракт пуллари, 15 мингдан зиёд ёшларга ҳарбий хизмат ва 13 минг нафарига чет тиллари бўйича имтиҳон харажатлари тўлаб берилди. 81 минг талабага уй-жой ижараси тўлови ажратилди. “Ёшлар дафтари” орқали 300 минг ёшларга қарийб 600 миллиард сўмлик ёрдам кўрсатилди. Аммо, бу борада долзарб масалалар ҳали ҳам кўп. Бугунги кунда юртимизда 722 минг нафар расман ишсиз ёшлар бор¹.

Энг аввало, ишсиз, норасмий секторда банд бўлган ва чет элга ишлагани кетган ёшлар масаласига алоҳида эътибор қаратилиши лозим.

Хусусан, ёшлар бандлигини таъминлаш учун, аввало, ишга қабул қилиш тизими бўйича бир қатор муаммолар мавжуд. Мазкур тизимни қайта кўриб чиқиш керак бўляпти. Мисол учун, ҳозирда 103 мингдан ортиқ ташкилотларда 254 минг бўш иш ўрни бор. Лекин, ўтган йили олий таълимни битирган 6 мингдан ортиқ, коллеж ва техникумни тамомлаган 30 минг нафар йигит-қиз иш топа олмаган.

Шу боис ёшларни касб-ҳунарга ўқитиш ва бандлигини таъминлашга алоҳида эътибор қаратиш талаб этади. Бу эса ислоҳотларни маҳаллабай ташкил этиш бўйича вертикал бошқарув тизими яратиш зауририятини келтириб чиқаради.

Сўнгги йилларда тизимда маҳалладаги ёшлар билан ишлаш борасида бир қатор ҳуқуқий-меъёрий ва ташкилий-услубий база яратилган бўлиб, бу амалиётда ўзи ифодасини топмоқда.

2023 йил 11 апрель куни ўтказилган видеоселектор йиғилишида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев томонидан ёшлар билан ишлаш тизимини янгича босқичга кўтариш ва улар билан ишлаш борасида бир қатор янги ташаббусларни илгари сурилди². Унга мувофиқ қизил ва сариқ тоифадаги ёшлар билан ишлашнинг янгича механизми таклиф этилди.

Соҳадаги ишларни янада аниқ ва манзилли ташкил этиш мақсадида 14 ёшдан 30 ёшгача бўлган 9 миллион нафар ўғил-қиз алоҳида эътиборга олинди. Бунда биринчи марта 25 та вазирлик ва

¹ Саъдуллаев А. Ёшлар билан ишлашнинг янги механизмлари ... – 19 бетl.

² Н.Абдуазимова. [Ёшлар парламенти ёшлар муаммолари ечими учун энг юқори ташкилотларга кириб бормоқда \(uza.uz\)](https://uza.uz).

идора маълумотлари ўзаро уйғунлашган электрон база шакллантирилиб, барча ёшларнинг ижтимоий аҳволи, қобилияти ва қизиқишлари ўрганилиб, “маҳалладан вазирликкача”¹ тизимида ишлаш чоралари белгилаб олинди.

Бунда, ҳар бир вазир, вазир ўринбосарлари, вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари, сектор раҳбарлари, олийгоҳ ректорлари, Миллий гвардия ва ҳарбий қисм командирларига бундай 50 нафардан эътиборга муҳтож ёшлар номма-ном бириктирилди.

“Ўрта” тоифадаги ёшлар билан ишлаш: “Ўрта” тоифага кирган 4,6 миллион ёшларнинг аксариятини ишсизлар, норасмий секторда бандлар ва чет элга ишлагани кетганлар ташкил қилади; вилоят, туман ҳокимлари “Ўрта” тоифадаги ёшларни ўз ҳудудларидаги масъул ташкилотларга бириктиради ҳамда бириктирилган масъулларнинг янгича ишлаш тизимини назорат қилиб боради.

Хусусан, сариқ тоифадаги ёшлар билан ишлашнинг асосий йўналиши сифатида: ишсиз ёшлар билан самарали ишлашни ташкил этиш, норасмий банд бўлган ва ишлаш имконияти йўқ ёшлар билан ишлаш, меҳнат қобилиятини йўқотган ва миграцияга кетган ёшлар билан ишлашнинг ташкилий масалалари белгилаб берилди.

Бунда ишсиз ёшлар, ишлаш имконияти йўқ ёшлар билан ишлаш, меҳнат қобилиятини йўқотган, миграцияга кетган ва қайтган ёшлар ўртасида самарали профилактик ишларни ташкил этиш ҳамда амалга ошириш, уларни бандлигини таъминлаш, касб-хунарга ўқитиш орқали ижтимоий ҳаётга мослаштириш, соғлом-турмуш тарзида ҳаёт кечирishiга кўмаклашиш мақсадида масъул давлат органлари, ташкилотлар, таълим муассалари ҳамда жамоатчилик вакиллари томонидан профилактик ишларни ташкил этиш бўйича ҳаракатлар алгоритминини белгилаб беради.

Шунингдек, маҳаллаларда ёшлар томонидан содир этилаётган ҳуқуқбузарликларни аниқлаш ва барвақт олдини олишда профилактика инспекторлари, маҳалла раиси, ёшлар етакчиси, ҳоким ёрдамчиси, хотин-қизлар фаоли ва бошқа мутассади ташкилотларнинг ходимлари учун ёшлар билан ишлаш борасида янгича ёндашувни яратиш, жамиятда ёшларнинг ролини ошириш ҳамда бандлигини таъминлаш чора-тадбирлари бўйича янгича ишлаш методикаси йўлга қўйилди.

Ишсиз ёшларнинг муаммоларини ҳал этиш ҳамда эҳтиёжлари ва қизиқишларини рўёбга чиқариш бўйича алоҳида ёндашув таклиф этилган. Бунда, аниқланган муаммо ва эҳтиёжлар “Ёшлар дафтари”га киритилади. Ишсиз ёшларнинг рўйхатлари ҳамда уларнинг муаммоларини бартараф этишга қаратилган “Йўл

¹ [Ёшларга оид давлат сиёсати ижроси кўриб чиқилди \(president.uz\)](http://president.uz). ПФ-158-сон 11.09.2023. «Ўзбекистон — 2030» стратегияси тўғрисида (lex.uz).

харитаси” лойиҳаси шакиллантирилади.

Биринчи босқичда ёшларнинг ишлаш имконияти мавжуд бўлган соҳаларни белгилаб олинади. Бунда:

худудда ёшларни банд этиш имкониятини берувчи соҳаларни аниқлаб олинади;

соҳалар бўйича ёшлар бандлигини таъминлаш борасида имкониятларни белгилаб олинади;

соҳалар бўйича ишсиз ёшларнинг маълумоти ва касбий кўникмалари бўйича тахминий тақсимотини шакллантирилади.

Иккинчи босқичда махсус малака талаб этувчи касблар бўйича ўқув курсларини ташкил этилади:

махсус малака талаб этувчи касблар рўйхати шакллантирилади;

махсус малака талаб этувчи касбларга даъвогарлар рўйхати ишлаб чиқилади;

талаб асосида қисқа ўқув курсларини ташкил этилади.

Иккинчи босқичда ишсиз ёшларни бандлигини таъминлаш борасида кўшимча шарт-шароитлар яратиш ва инфратузилмалар ўрганилади:

ўзини-ўзи банд қилган ёшлар билан уларнинг муаммолар ўрганилади;

тадбиркорлик билан шуғулланиш истагини билдирган ёшлар билан ҳокимлик вакиллари ўртасида учрашувлар ташкил этилади;

ишсиз ёшларга банд бўлишлари учун зарур бўлган техник жиҳозлар ва моддий-молиявий кўмак шакллари белгилаб олинади.

Ишсиз ёшларни бандлигини таъминлаш йўналишлари қуйидагилардан иборат:

хизмат кўрсатиш соҳасига;

қурилиш соҳасига;

коммунал соҳага;

қишлоқ хўжалиги ва бошқа соҳалар.

Ишсиз ёшларни бандлигини таъминлашнинг ташкилий жиҳатлари:

касб ҳунарга ўқитиш орқали;

янги иш ўринлари яратиш ва унга жойлаштириш орқали;

бўш иш ўринлари орқали;

субсидия бериш орқали;

кредит ажратиш орқали ва бошқалар¹.

Хусусан, “Янги Ўзбекистон ёшлари ташаббуслари” жамғармаси ва электрон платформаси ташкил қилиниши белгиланди. Жамғармага 100 миллион доллар йўналтирилиб, бу маблағлар иқтидорли ёшларнинг энг яхши ғоя, стартап ва лойиҳаларига қулай

¹ [ПФ-158-сон 11.09.2023. «Ўзбекистон — 2030» стратегияси тўғрисида \(lex.uz\).](#)

ва энгил шартларда, зарур бўлса фоизсиз ажратилади.

Хуллас, ёш авлодни баркамол қилиб тарбиялаш, уларнинг ҳаётга мустақил қадам қўйишлари учун барча зарур шароитларни яратиш ва бандлигини таъминлаш давлатнинг муҳим сиёсатидан бири ҳисобланади. Бу эса, ўз навбатида ишсиз ва меҳнат қобилиятини йўқотган ёшларни иқтисодий фаол қатламга қўшиш, миграцияга кетган ва қайтган ёшлар ўртасида самарали профилактик ишларни ташкил этиш ҳамда амалга ошириш, уларни бандлигини таъминлаш, касбхунарга ўқитиш орқали ижтимоий ҳаётга мослаштириш, соғлом-турмуш тарзида ҳаёт кечиришига кўмаклашишга хизмат қилади.

Ҳар қандай мамлакат истиқболини белгиловчи ёшлар масаласи узвийлик, давомийлик, изчилликни талаб этадиган сиёсий категориядир. Давлатчилик ривожига ҳар бир босқичда мазкур масала устувор аҳамиятга молик вазифалардан бўлиб қолаверади. Чунки ёшлар давлат ва халқ истиқболининг асосий куч ва қуввати унинг тамал тошидир.

Ўзбекистон Республикаси қонунчилик маълумотлари миллий базаси lex.uz сайти контент таҳлили мустақиллик йилларида ёшлар билан боғлиқ масалаларда жами 137 та ҳужжат қабул қилинганини кўрсатмоқда. Ушбу ҳужжатларни қабул қилган органлар кесимида кўрадиган бўлсак, уларнинг асосий қисми Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ва Ўзбекистон Республикаси Президентига тўғри келишини кўриш мумкин (87 ва 34 мос равишда). Қайд этиш керакки, таҳлил натижалари даврийлик жиҳатидан 1990 йил ва 2023 йилнинг 1 чораги оралиғида мазкур базага жойлаштирилган ҳужжатларни ўз ичига олади.

Ушбу хронологик даврга эътибор қаратадиган бўлсак, ёшлар манфаат ва эҳтиёжлари акс этган энг кўп қабул қилинган қонунчилик ҳужжатлари 2021 йилга тўғри келмоқда – 16% (жами ҳужжатлар сонига нисбатан). Кейинги ўринларда 2017 йил – 11,7%, 2018 йил – 9,5% ва 2022 йил – 8,7%ни ташкил этмоқда.

Таҳлиллар кўрсатишича, ушбу йўналишда умумий ҳисобда энг кўп кўрсаткич 2016-2022 йилларга тўғри келмоқда – 90 та ҳужжат ёки кўрилаётган даврдаги жами ҳужжатларнинг 65,7% мазкур даврда қабул қилинган.

Бугунги кунда мамлакатимизда фуқароларнинг ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш, уларни кафолатлаш ва ижтимоий ҳимояга муҳтож қатламларни қўллаб-қувватлашни кучайтиришга доир ижтимоий сиёсат олиб борилишига кенг эътибор берилмоқда. Бу йўналишда ёшлар жамият ва давлат эътиборида турган асосий ижтимоий қатламлардан биридир. Шу маънода, ёшларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, муносиб баркамол ёш авлодни

тарбиялаш, ёшларнинг ҳуқуқ ва манфаатларини таъминлаш давлатимиз олдида турган вазифалардан бири бўлиб, бу давлат ва жамият тараққиётининг муҳим омили ҳисобланади.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёев бу борада шундай таъкидлаган эди: «Биз ёшларга доир давлат сиёсатини ҳеч оғишмасдан, қатъият билан давом эттирамиз. Нафақат давом эттирамиз, балки бу сиёсатни энг устувор вазифамиз сифатида бугун замон талаб қилаётган юксак даражага кўтарамиз. Ёшларимизнинг мустақил фикрлайдиган, юксак интеллектуал ва маънавий салоҳиятга эга бўлиб, дунё миқёсида ўз тенгдошларига ҳеч қайси соҳада бўш келмайдиган инсонлар бўлиб камол топиши, бахтли бўлиши учун давлатимиз ва жамиятимизнинг бор куч ва имкониятларини сафарбар этамиз»¹.

Дарҳақиқат, 2016-2022 йилларда мамлакатимизда ёшларга оид катта ишлар амалга оширилди, энг аввало, янги тараққиёт босқичларига мутаносиб келадиган ислохотларнинг ижтимоий, ҳуқуқий ва сиёсий асослари яратилди. Жумладан:

а) замонавий тараққиёт ва шарт-шароитларга мос ҳуқуқий асос яратилди;

б) ёшлар масаласи том маънода давлат сиёсати даражасига кўтарилди;

в) ёшларнинг манфаат ва эҳтиёжларини рўёбга чиқаришда мақсадли ва манзилли ёндашув жорий қилинди (масалан, “Ёшлар дафтари”, хотин-қизларга имтиёзлар ва ҳ.к.);

г) ёшлар билан ишлашнинг вертикаль тизими такомиллаштирилди (маҳалладан тортиб республика даражасида).

Энг муҳими, яратилаётган бундай асос давр шиддати ва ўзгарувчан тенденцияларга нисбатан мослашувчан характерга эга эканидир. Айни вақтда, айрим долзарб масалалар юзасидан янгича ёндашув талаб қилинганда бу борада алоҳида меъёрий ҳужжатлар қабул қилинмоқда.

Бундан кўзланган мақсад муайян ўзгаришларга тезкорлик билан жавоб бериш, уларнинг салбий таъсирини камайтиришдан иборат.

Хусусан, бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш ва янги босқичга олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2020 йил 30 июнь куни қабул қилинган ПФ-6017-сон Фармони²ни кўрсатиш мумкин.

¹ Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Тошкент: Ўзбекистон, 2016. –Б. 14.

² Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш ва янги босқичга олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида” ПФ-6017-сон Фармони. [ПФ-6017-сон 30.06.2020. Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини тубдан ислоҳ қилиш ва янги босқичга олиб чиқиш чора-тадбирлари тўғрисида \(lex.uz\).](#)

Фармонга мувофиқ, Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсатини янги босқичга олиб чиқиш, ёшлар соҳасидаги муаммоларга самарали ечимлар ишлаб чиқиш, ваколатли органлар фаолиятини самарали ташкил этиш ва мувофиқлаштириш, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Ёшлар ишлари агентлиги (Агентлик) ҳамда унинг Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, Тошкент шаҳар бошқармалари ва туман (шаҳар) бўлимлари ташкил этилди.

Фармон билан Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсатини янада ривожлантиришга доир кўшимча чора-тадбирлар дастури тасдиқланди. Дастурда, жумладан, Ўзбекистон ёшлари порталини ташкил этиш ва унда ёшлар сиёсатини баҳолаш миллий индекслари ҳамда ёшларга оид қонун ҳужжатлари базасини шакллантириш белгиланган. Дастурда назарда тутилган тадбирлар Агентлик томонидан тўғридан-тўғри ёки ННТларига ижтимоий буюртма шаклида ажратиладиган давлат грантлари ва субсидиялар тақсимлаш орқали молиялаштирилади. Фармонга мувофиқ, Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатини янада ривожлантириш борасидаги чора-тадбирларни амалга ошириш бўйича мувофиқлаштирувчи кенгаш ташкил этилди ҳамда унинг асосий вазифалари белгиланди. Шунингдек, Агентлик ҳудудлар кесимида ишсиз ёшлар рўйхатини шакллантиради ҳамда уларнинг бандлигини таъминлашга қаратилган манзилли чора-тадбирларни амалга оширади.

Маълумотларга кўра, дунё аҳолисининг ярмидан кўпини 30 ёшгача бўлган инсонлар ташкил этса-да, ёш депутатларнинг улуши умумий ҳисобда 2,6 фоизга ҳам етмайди. Ўзбекистонда бу кўрсаткич 6 фоиздан ошган, яъни Олий Мажлис Қонунчилик палатасида 30 ёшгача бўлган депутатлар сони 9 нафарни ташкил қилади. Энг ёш сайланган депутат эса 26 ёшда бўлган.

Хорижий давлатлар тажрибасига назар ташлайдиган бўлсак, қатор давлатларда ёшларга оид давлат сиёсати мамлакатнинг истиқболдаги режалари бўйича аниқ стратегия ва дастурларга эга. Хусусан, АҚШда «Ёшлар учун келажак: Федерал ҳамкорлик ёшлар стратегияси», Финляндияда «Ёшлар миллий стратегияси», Германияда 2015 йилда қабул қилинган «Янги ёшлар стратегияси» шулар жумласидандир¹.

Маълумотларга кўра, амалга оширилган ишлар натижасида бугунги кунда фаолият юритаётган тадбиркорлик субъектларининг

¹ Тургунова Н. Замоनावий ислохотлар шароитида ёшлар манфаатларининг акс этиши / “Yangi O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirish strategiyasi: mavjud vaziyat va rivojlantirish istiqbollari” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya. Maqolalar to‘plami. – Toshkent – 2023. – 23-28 betlar.

22,9 фоизини (106574та), якка тартибдаги тадбиркорларнинг 21,5 фоизини (71467та) 30 ёшгача бўлган ёшлар ташкил этмоқда. Шунингдек, 3,4 мингга яқин ёш фермер, 7,8 мингга яқин ёш хунарманд фаолият юритиб келади¹.

Муҳим ижобий ўзгаришлардан яна бири — мамлакатнинг ҳар бир маҳалласида ёшлар етакчиси лавозими жорий этилганидир. Мазкур қоида Ўзбекистон Президентининг 2022 йил 19 январдаги «Маҳаллаларда ёшлар билан ишлаш тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорида қайд этилган. Етакчи ўз ҳудудидаги ёшларни тадбиркорлик ғояларини амалга ошириш, улар фаолиятига кредит, субсидия ва бошқа ёрдам чораларини жалб қилишда ҳоким ёрдамчиси билан ҳамкорлик қилади.

Бундан ташқари, фаолиятини самарали ташкил этаётган, ўзининг шахсий фазилатлари билан ёшларга намуна бўлаётган ва уларга етакчилик қилаётган етакчилар «Янги Ўзбекистон ислохотчиси» кўкрак нишони билан тақдирланмоқда.

Сўнгги йилларда ёшларга оид давлат сиёсатининг туб моҳиятан бир нечта йўналишда мамлакат ёшларига кенг имкониятлар ва муносиб шарт-шароитлар яратилишига катта эътибор қаратилаётганлигини намоён этмоқда. Булар: таълим ва кўникмаларни ривожлантириш, бандлик ва тадбиркорлик, ижтимоий интеграция ва иштирок этиш, саломатлик ва фаровонлик².

Ёшлар жамоат ташкилотлари ва давлат ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ҳузуридаги ёшлар вакиллик тузилмалари ёш авлоднинг ижтимоий-сиёсий фаолиятини ривожлантиришнинг энг самарали шакллари ҳисобланади, чунки улар сиёсий жараёнга таъсир кўрсатишга қодир.

Ёшлар жамоат ташкилотларига аъзолик ёш фуқароларни мамлакат сиёсий ҳаётида иштирок этишга тайёрлашнинг самарали механизмларидан биридир. Жамоат ташкилотлари учун анъанавий функцияларни бажариш (манфаатларни ифодалаш, сиёсий иштирок этиш, фуқароларнинг ижтимоийлашуви ва бошқалар.) ёшлар сиёсати билан шуғулланиб, улар мамлакат, жамият ва давлат келажагини лойиҳалашнинг энг муҳим механизми бўлиб хизмат қилади³.

Маслаҳат хусусиятига қарамай, ёшлар ҳукумати сиёсий

¹ Тургунова Н. Замонавий ислохотлар шароитида ёшлар манфаатларининг акс этиши ...

² Нуруллоев Ш. Развитие молодежной политики: национальная практика Узбекистана / “Yangi O‘zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini amalga oshirish strategiyasi: mavjud vaziyat va rivojlantirish istiqbollari” mavzusidagi Respublika ilmiy-amaliy konferensiya. Maqolalar to‘plami. – Toshkent – 2023. – 29-32 betlar.

³ Шемелин А.В. Молодежные и детские объединения в законодательстве // Молодежная политика. Информационный бюллетень. М., 1998. – № 174-175. – С. 46.

иштирок этиш шакли сифатида ёш авлоднинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини ривожлантиришнинг етарлича самарали механизми ҳисобланади, чунки минтақавий ҳокимият ижро этувчи органлари фаолиятида иштирок этиш сизга бошқарув тажрибасини, сайлов жараёнларида иштирок этиш тажрибасини тўплашга, барқарор тизимни шакллантиришга имкон беради. сиёсий имтиёзлардан фаол фуқаролик позициясини ривожлантириш, яъни давлат идоралари учун кадрлар захирасини тайёрлаш¹.

Шундай қилиб, кўриб чиқиладиган ёшлар тузилмалари ёшларнинг муаммолари, қизиқишлари ва умидларини самарали шакллантириш ва давлат органларига етказиш имконини беради, бу еса муайян ижтимоий-иқтисодий натижаларга еришиш, ёшларнинг сиёсий-ҳуқуқий маданияти ва фуқаролик фаоллигини ошириш, шунингдек, ёш фуқароларни ижтимоий-сиёсий жараёнларга жалб этишга ёрдам беради. Бундан ташқари, ёшлар вакиллик органларида ишлаш бўлажак мутахассисларни сифатли тайёрлаш механизмларидан бири бўлиб, ҳаётга реал тайёргарликни, доимий такомиллаштириш зарурлигини таъминлайди, мустақиллик ва фаолликни ривожлантиради, касбий мартаба самарали ривожланишига, фуқаролик позицияси ва шахсий фазилатларини шакллантиришга ёрдам беради. Ёшлар парламент тузилмаларида сиёсий фаол ёшлар парламент маданияти ва сиёсий фаолият асосларини ўрганадилар.

Бугунги кунда Ўзбекистон ёш ва жадал ривожланаётган жамиятга эга мамлакатдир. 30 ёшгача бўлган ёшлар аҳолининг 60 фоизини ташкил қилади. Бу мамлакат учун ўзига хос қимматбаҳо "демографик дивидент" ҳисобланади. Кейинги йигирма йил ичида бугунги ёшлар Ўзбекистон тарихидаги энг йирик ишчи кучи, мамлакатни истиқболдаги ривожланиш стратегиясини амалга оширувчи ҳал қилувчи қатламга айланади. Бугунги кунда ёшларнинг ривожланишига тўғри сармоялар киритилса, айнан улар Ўзбекистонни ижтимоий-иқтисодий ривожланишнинг янги босқичига олиб чиқадиган авлод бўла олади.

Янги Ўзбекистон ёшлари жамиятни ўзгартиришнинг фаол иштирокчиси ва модернизация қилишнинг муҳим манбаи, шунингдек, иқтисодий ўсиш ва авлодлар фаровонлигини таъминлаш учун қимматли инсон ресурсидир.

Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсатини 2025 йилгача ривожлантириш концепцияси² ва уни амалга ошириш бўйича йўл

¹ Гукова И. Н. Развитие общественно-политической активности молодежи на основе взаимодействия органов государственной власти и институтов гражданского общества. Диссертация на соискание ученой степени кандидата политических наук. – Орел-2016. – с. 179.

² [23-сон 18.01.2021. Ўзбекистонда ёшларга оид давлат сиёсатини 2025 йилгача ривожлантириш](#)

харитаси қабул қилинди. Шу асосда жуда кўп ишлар қилинди. Хусусан, Бош вазир раислигидаги ёшлар ишлари агентлиги ва идоралараро ёшлар кенгашлари иш бошлади. Олий Мажлис Қонунчилик палатасида ёшлар масалалари бўйича комиссия, олий Мажлис палаталарида ёшлар парламентлари тузилди. Ёшлар куни ташкил этилиб, қисқа вақт ичида жамиятимиз ҳаётидан мустаҳкам ўрин олган форум ва фестиваллар ўтказилмоқда.

Беш муҳим ташаббус доирасида ёшларни маданият, санъат, жисмоний тарбия ва спортга кенг жалб этиш, уларнинг ахборот технологиялари бўйича саводхонлигини ошириш, китобхонликни тарғиб қилиш, хотин-қизлар бандлигини таъминлаш ишлари жадал суръатларда амалга оширилмоқда.

Шу билан бирга, энг муҳим вазифа - ёшлар бандлигини таъминлаш ва муносиб даромад олиш учун шароит яратишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш бўйича чора-тадбирларни кенгайтириш ва иш билан таъминлашнинг янги механизмларини жорий этиш, талабалар, иш изловчилар ва бошланғич тадбиркорлар, шунингдек иш берувчи ташкилотлар учун янги имтиёзлар бериш бўйича ташаббуслари ижобий натижаларни қўлга киритилишига сабаб бўлди.

Фуқаролик жамияти институтлари, хусусан, ёшлар ташкилотлари ёшлар сиёсати соҳасидаги дастурлар ва тадбирларни амалга ошириш жараёнида фаол иштирок этмоқда. Масалан, Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгашининг ёшлар сиёсати консецияси асосида касаба уюшма ташкилотлари қошида ёшлар билан ишлаш тузилмалари ташкил этилган.

Охирги йилларда юртимизда бир қатор спорт турлари бўйича чемпионлар етишиб чиқди. Шаҳару қишлоқларда қанчадан-қанча ўғил-қизлар уларга ҳавас қилиб ёки яқинларининг ундови билан спорт секцияларига ёзилапти. Эндиликда, республика миқёсида иқтидорли ёшлар билан манзилли ишлаш механизмлари жорий этилмоқда.

Республиканинг барча ҳудудларида IT-парклар ташкил қилинмоқда. “Бир миллион дастурчи” лойиҳаси эълон қилинди. Бугунги кунда Ўзбекистоннинг ахборот технологиялари соҳасидаги салоҳиятини ошириш ниҳоятда муҳим.

Истиқболда Ўзбекистонда кўплаб ёшлар бирлашмалари фаолият олиб бориши мақсадга мувофиқдир. Бугунги кунда давлатимиз раҳбари ташаббуси билан ёшлар сиёсати ва ёшларга шарт-шароитлар яратиш юзасидан бир қатор муҳим қонун, қарор ва фармонлардан иборат кенг ҳуқуқий платформа яратилди.

Эндиликда, мазкур ҳуқуқий пойдевор негизида фуқаролик жамияти институтларининг фаол иш юритиши бу борада албатта ижобий натижаларни қўлга киритишимизга асос бўлишини таъкидлашимиз мумкин.

Ёшлар тафаккурида Ватанга дахлдорлик туйғуларини юксалтириш, садоқат тушунчаларини янада юксалтириш уларнинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал этиш билан чамбарчас боғлиқ. Зеро, эртанги кунидан қўнгли тўқ, давлатига ишонадиган халқнинг иродасини букиб бўлмайди¹.

Ёшларга оид давлат сиёсатини ҳуқуқий тартибга солиш масаласи сиёсий жараёнларда уни ишлаб чиқиш ва амалга оширишнинг муҳим жиҳатлардан бири ҳисобланади. Айнан қонунчилик даражаси ёшларга оид давлат сиёсатини амалга оширишнинг самарадор ташкилий бошқарувчилик механизмлари шаклланиш имкониятларини белгилайди.

Ўзбекистоннинг ёшларни қўллаб-қувватлаш соҳасидаги тажрибаси халқаро ҳамжамиятда қизиқиш уйғотмоқда ва дунёда кенг ўрганилмоқда. Хусусан, бу йил БМТнинг Иқтисодий ва ижтимоий Кенгаши ёшлар форуми ва Женевада бўлиб ўтган "Ёшлар ва инсон ҳуқуқлари" халқаро семинарида кўриб чиқилди.

Таъкидлаш жоизки, БМТнинг 2030 йилги ёшлар стратегиясини амалга оширишдаги глобал тараққиёт тўғрисидаги ҳисоботга кўра, Ўзбекистон 2020 йилда етакчи давлатлар қаторига кирди ва бу пандемиядан кейин ёшлар иштирокида жавоб бериш ва тикланиш соҳасидаги энг яхши кўрсаткичларни намоён етди. Ёшлар, шунингдек, ёшлар учун имкониятлар яратиш маданият ва архитектура соҳасидаги одамлар.

Бундан ташқари, Ўзбекистон БМТнинг 2030 йилги ёшлар стратегиясини жадал амалга оширишда етакчи сифатида белгиланган тезкор мамлакатлар ўнталигига кирди, унда ташкилот томонидан қўллаб-қувватланган бир қатор ёшлар ташаббуслари амалга оширилмоқда.

Ёшлар тараққиёти индексида Ўзбекистон 150 мамлакатдан 82-ўринни егаллайди. Ушбу рейтинг дунё бўйлаб ёшларнинг ҳаёт сифатини уч ўлчов - "ёшлар эҳтиёжлари", "фаровонлик асослари" ва "имкониятлар" асосида ўлчайди ва иқтисодий кўрсаткичлардан қатъи назар, бугунги кунда ёш одамнинг ҳаёти қандай эканлиги ҳақида тўлиқ тасаввур беради.

Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёевнинг ёшлар ҳуқуқларини янада юксалтириш ва ҳимоя қилиш борасидаги ташаббуслари кенг қўллаб-қувватланмоқда.

¹ Умарова Н. Ёшлар сиёсатини амалга оширишдаги асосий муаммолар. Эксперт фикри. 16 ноябрь, 2016 йил. <https://www.uzanalytics.com/jamiyat/8433/>.

Биринчидан, Ўзбекистон томонидан БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенсияни қабул қилиш бўйича илгари сурилган ташаббус халқаро ҳамжамият томонидан тобора кўпроқ қўллаб-қувватланмоқда. 22 давлатни бирлаштирган ёшлар ҳуқуқлари бўйича дўстлар гуруҳи ташкил этилди, уларнинг асосий вазифаси ёшлар сиёсати соҳасидаги ташаббусларни қўллаб-қувватлаш ва ёш авлод ҳуқуқлари бўйича халқаро ҳуқуқий ҳужжатни ишлаб чиқишга қаратилган саъй-ҳаракатларни рағбатлантиришдан иборат.

Иккинчидан, давлатимиз раҳбарининг чақириғи Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссари Девонининг "ёшлар ва инсон ҳуқуқлари" маърузасида ўз аксини топган бўлиб, унда "ёшлар ҳуқуқларини амалга оширишга содиқликни янгилаш ва мустаҳкамлаш" ва "барча зарур чораларни кўриш" зарурлиги таъкидланган ёшлар ўз ҳуқуқларидан камситилмасдан баҳраманд бўлишларини таъминлаш. "Ёшлар ҳуқуқларини енг самарали тарғиб қилувчи чора-тадбирлар қаторида ОХЧР ёшлар ҳуқуқлари бўйича халқаро воситани қабул қилиш имкониятларини кўриб чиқишни қўллаб-қувватлади.

Учинчидан, 2020 йил август ойида ёшлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва уларнинг ҳаётини яхшилаш бўйича глобал ҳамкорликни мустаҳкамлашда муҳим рол ўйнашнинг долзарб масалаларига бағишланган Самарқанд веб-форуми бўлиб ўтди. Форумда БМТ Бош Ассамблеясининг 74-сессиясининг расмий ҳужжати сифатида тақдим этилган "Ёшлар 2020: Глобал бирдамлик, барқарор тараққиёт ва инсон ҳуқуқлари" Самарқанд резолюцияси қабул қилинди.

Тўртинчидан, Ислом ҳамкорлик Ташкилотининг инсон ҳуқуқлари бўйича мустақил доимий комиссияси билан биргаликда "тинч демократик жамиятлар қуриш ва барқарор тараққиёт йўлида ёшлар ҳуқуқларини илгари суриш ва ҳимоя қилишнинг аҳамияти" мавзусидаги олтинчи йиллик seminar бўлиб ўтди. Семинар якунида Ислом ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатларда ёшлар ҳуқуқлари тўғрисидаги Тошкент Декларацияси қабул қилинди¹.

Ёшларга оид давлат сиёсатини ишлаб чиқиш ва самарали амалга ошириш нафақат ижро етувчи, балки давлат ҳокимиятининг қонун чиқарувчи (вакиллик) органларининг вазифасидир. Парламентлар ёшларни қарорлар ишлаб чиқиш ва қабул қилиш жараёнига жалб этишга, уларни турли форматдаги парламент фаолиятига жалб этишга интиломоқда. Ёшлар парламент тузилмалари бугунги кунда барча даражаларда ишлайди. Халқаро, миллий, минтақавий ва маҳаллий ёшлар парламентлари ташкил этилган ва

¹ Мирзо Ғ. Ёшлар ҳуқуқлари: имкониятлар ва ҳимоя қилиш механизмлари. Янги Ўзбекистон газетаси. № 219 (1008), 2023 йил 21 октябрь. – 4-5 бетлар.

фаолият кўрсатмоқда.

Парламентлараро Иттифоқ бутун дунёдаги ёшларни парламентлараро фаолиятга жалб қилиш учун катта саъй-ҳаракатларни амалга оширмоқда. 2013 йилда мазкур иттифоқ доирасида ёш парламентарийлар форуми ташкил этилди. Форумнинг мақсади бутун дунё бўйлаб парламент фаолиятида ёшларнинг иштирокини кенгайтиришга кўмаклашишдан иборат. Форумда 2021 йилда олий Мажлис Қонунчилик палатасининг ёшлар билан ишлаш бўйича комиссияси раиси иштирок етди.

Парламентлараро Иттифоқ маълумотларига кўра, бугунги кунда дунё бўйлаб ёш парламентарийларнинг улуши тахминан 2,6 фоизни ташкил этади. Ўзбекистонда бу кўрсаткич 6 фоиздан ошади ва мамлакат ПИ рейтингининг 20-поғонасида. Парламентларнинг 25 фоизиди 30 ёшгача бўлган ёшлар вакили емас. Мамлакатларнинг 69 фоизиди овоз бериш ҳуқуқининг ёш чегараси депутат етиб сайланиш учун енг кам ёшдан паст. Фақат 9 мамлакатда ёшлар учун квоталар, шу жумладан ажратилган ўриндиқлар ёки партия квоталари мавжуд.

Бугунги кунда ёшлар парламентаризми бутун дунё бўйлаб “юрибди” ва унинг қадамлари йилдан-йилга таъсирчан бўлиб бормоқда. Ёшлар парламент тузилмалари аллақачон сиёсий партияларнинг ёшлар бўлимлари каби анъанавий сиёсий иштирок шакли билан "рақобатлашмоқда", ундан кейин иккинчи ўринни егаллаб, ёшлар жамоат ташкилотлари ва ёшлар ҳаракати каби шакллардан олдинда.

2020 йилдан бошлаб олий Мажлис палаталари ҳузурида ёшлар парламентлари ташкил этилди. Бу йил Парламентлараро Иттифоқ ташаббуси доирасида "Биз парламентда ёшлар тарафдоримиз!" Олий Мажлис Қонунчилик палатасида ёшлар парламентлари билан биргаликда мазкур иттифоқ Бош котиби иштирокида давра суҳбати ўтказилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг БМТ инсон ҳуқуқлари бўйича Кенгашининг 46-сессиясидаги нутқида ҳам ёшлар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш мажбурияти тасдиқланди, унда БМТ шафелигида ёшлар ҳуқуқлари бўйича Бутунжаҳон конференциясини ўтказиш ташаббуси илгари сурилди.

2021 йил 12-13 август кунлари халқаро ёшлар кунига бағишланган "Ёшларни глобал ҳаракатларга жалб қилиш" ёшлар ҳуқуқлари бўйича Бутунжаҳон конференцияси бўлиб ўтди¹.

¹ Саидов А. [“Ёшлар ҳуқуқлари: имкониятлар ва ҳимоя қилиш механизмлари \(insonhuquqlari.uz\)](https://insonhuquqlari.uz). Фулом Мирзо суҳбатлашди. «Янги Ўзбекистон» газетасининг 2023 йил 21 октябрь кунги 219 (1008)-сони.

Ўзбекистон Республикасининг инсон ҳуқуқлари бўйича Миллий маркази, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг инсон ҳуқуқлари бўйича Олий комиссари идораси ва ОХЧРнинг Марказий Осиё бўйича минтақавий ваколатхонаси, БМТнинг Ўзбекистондаги мамлакат жамоаси, ЕХХТ ва ЕХХТ билан ҳамкорликда ёшлар ҳуқуқлари бўйича Жаҳон конференцияси Ўзбекистонда лойиҳа координатори Ф.Ебертнинг ваколатхонаси ташкилотчилари бўлди.

Гибрид форматда (онлайн ва офлайн) ўтказилган анжуманда 500 дан ортиқ иштирокчилар, жумладан, халқаро ташкилотлар, минтақавий, халқаро нодавлат, инсон ҳуқуқлари бўйича миллий институтлардан ортиқ хорижий мамлакатлар), парламентлар ва давлат идоралари вакиллари иштирок этди ёшлар билан ишлаш (7 дан ортиқ мамлакат), таълим ва илмий-тадқиқот институтлари (5 мамлакат), ёшлар ташкилотлари ва фуқаролик жамияти институтлари (15 дан ортиқ мамлакат), Ўзбекистонда аккредитациядан ўтган 20 дан ортиқ дипломатик ваколатхоналар вакиллари учун. Хорижий иштирокчиларнинг умумий сони 30 дан ортиқ мамлакатдан 150 кишидан ошади. 350 нафар Ўзбекистон фуқароси бор. Ёшлар 70 фоизни ташкил этди, шундан 40 фоизи қизлар эди.

Тадбир натижасида "Ёшларни глобал ҳаракатларга жалб қилиш" Тошкент ёшлар Декларацияси қабул қилинди. Мазкур декларацияда ёшларнинг заиф тоифаларига алоҳида эътибор бериш, ёшларни барча даражадаги қарорларни қабул қилишга фаолроқ жалб этиш бўйича келишувларга эришилди.

Ундан ташқари, ёшлар ҳуқуқларини ҳимоя қилишнинг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш мақсадида миллий ёшлар стратегиясини ишлаб чиқиш, ёш авлодни иш билан таъминлаш бўйича миллий ҳаракатлар режасини қабул қилиш, ёшлар ўртасида рақамли кўникмаларни ривожлантириш бўйича миллий стратегияларни ишлаб чиқиш долзарблиги таъкидланди. Ушбулар қаторида халқаро миқёсда ёшлар ҳуқуқларини мустаҳкамлаш, уларни ривожланишлари учун шарт-шароитлар яратиш юзасидан бир қатор тавсиялар ишлаб чиқилди¹.

2024 йилда ёшлар сиёсатини такомиллаштириш ва ёшлар ҳуқуқларини таъминлаш борасида ишлар изчил давом эттирилди. Бугунги кунда бу борада ҳар бир ҳудуд, вазирлик ва идоралар тизимида ёшлар билан ишлаш бўйича янгича ёндашув жорий этилади. Ёшлар етакчиси тавсияси билан бериладиган ёрдам турлари трансформация қилиниб, асосий эътибор уларни замонавий касб-

¹ Саидов А. [“Ёшлар ҳуқуқлари: имкониятлар ва ҳимоя қилиш механизмлари \(insonhuquqlari.uz\)](https://insonhuquqlari.uz). Фулом Мирзо суҳбатлашди. «Янги Ўзбекистон» газетасининг 2023 йил 21 октябрь кунги 219 (1008)-сон. – 4-5 бетлар.

хунарга ўргатишга қаратилади.

Болаларнинг кўникмалари, қизиқишлари ва истеъдодини ривожлантириш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш мақсадида Ўзбекистон болалар ташкилотини тузиш таклифи билдирилди. Ёшлар муаммоларини ўрганиш ва истиқболли кадрлар тайёрлаш борасидаги илмий-тадқиқот ва таҳлилий ишларни такомиллаштириш зарурлиги қайд этилди.

“Ибрат фарзандлари” лойиҳаси орқали хорижий тилларни ўрганаётган ёшларни 1 миллион нафарга, “Мутолаа” дастури орқали ёш китобхонларни 1,5 миллион нафарга етказиш чоралари кўрилади. Бунинг учун ҳудудларда қўшимча инфратузилма барпо этилиб, ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш, иқтидор ва истеъдодини рўёбга чиқариш учун янада кенг шароитлар яратилиши юзасидан амалий ишлар амалга оширилмоқда¹.

Хулоса қилиб айтиш мумкинки, мамлакатимизда мустақиллик йилларида янги авлод кадрларини тайёрлаш, иқтидорли ёшлар билан ишлаш янгича ғоявий-сиёсий асосда, ўзига хос самарали тизим асосида йўлга қўйилди. Бунда жамият ва давлат тузилиши, ижтимоий-иқтисодий, мафкуравий ва маънавий соҳаларда давр талабларига жавоб берадиган янги авлод кадрларини тайёрлашга алоҳида эътибор қаратилди ва бу борадаги ислоҳотлар тизимли равишда амалга оширилмоқда.

¹ Ёшлар билан ишлаш тизими бўйича ахборот берилди (president.uz).